

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/163/2012
Identifikačné číslo spisu: 1111235700
Dátum vydania rozhodnutia: 25.07.2012
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Vladík
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2012:1111235700.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci nariadenia návratu maloletého dieťaťa C. O., nar. XX.XX.XXXX, zastúpenej kolíznym opatrovníkom Úradom práce sociálnych vecí a rodiny Lučenec, so sídlom v Lučenci, Petöfiho 39, dieťaťa rodičov matky G. F., bývajúcej v N., zastúpenej JUDr. Petrou Rumanovou, advokátkou v Bratislave, Zámocká 5, a otca B. O., bývajúceho v K., zastúpeného JUDr. Jozefom Herbulákom, advokátom v Trenčíne, Brnianska 1K, o nariadenie návratu maloletého dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 1 P 201/2011, o dovolaní matky maloletej proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 28. marca 2012 sp. zn. 11 CoP 82/2012, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Otcovi maloletej náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Okresný súd Bratislava I uznesením z 24. januára 2012 č.k. 1 P 201/2011-127 návrh matky na prerušenie konania na čas do právoplatného skončenia veci vedenej na Ústavnom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. II. ÚS 584/2011 zamietol (§ 109 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Rozhodnutie odôvodnil tým, že v danom prípade neprebíha žiadne také konanie, v ktorom by sa riešila otázka, ktorá by mohla mať význam pre rozhodnutie súdu v tomto konaní. Skutočnosť, že Ústavný súd Slovenskej republiky vo veci vedenej pod sp. zn. II. ÚS 584/2011 prijal sťažnosť sťažovateľky a odložil vykonateľnosť právoplatného uznesenia Krajského súdu v Bratislave z 28. apríla 2011 sp. zn. 11 CoP 86/2011 nemá význam pre konanie a rozhodnutie súdu o návrhu otca v tomto konaní. Keďže v konaní vo veci starostlivosti súdu o maloletých, vrátane konania o nariadenie návratu maloletého dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu, musí súd konať v zákonom sprísnených krátkych lehotách, bolo by v rozpore so záujmom maloletého dieťaťa (na záujem ktorého prvostupňový súd prednostne prihliadal) čakať na rozhodnutie ústavného súdu v inej veci, čo by mohlo konanie prebiehajúce na prvostupňovom súde neprímerane predĺžiť. Skutočnosť, že na Ústavnom súde Slovenskej republiky prebieha konanie pod sp. zn. II. ÚS 584/2011 o sťažnosti fyzickej osoby (Z. U.) nemá význam pre konanie a rozhodnutie súdu v tomto konaní, pretože rozhodnutie ústavného súdu o sťažnosti fyzickej osoby nie je pre toto konanie

záväzná a teda nemôže predstavovať podklad pre rozhodnutie súdu v tomto konaní.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie matky maloletej uznesením z 28. marca 2012 sp. zn. 11 CoP 82/2012 rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že rozhodnutie súdu prvého stupňa je správne a odvolaniu matky maloletej nie je možné vyhovieť. Súd prvého stupňa vec správne posúdil, vyvodil správny právny záver a svoje rozhodnutie aj náležite zdôvodnil. Odvolací súd poukázal na správne dôvody súdu prvého stupňa, s ktorými sa stotožnil (§ 219 ods. 2 O.s.p.). Doplnil, že každý prípad sa posudzuje osobitne, pričom v danom prípade konštatovanie, že súdy aplikujú Haagsky dohovor mechanicky je predčasné, keď vo veci nebolo ukončené dokazovanie a nebolo ešte rozhodnuté. Pokiaľ išlo o námietku nepreskúmateľnosti rozhodnutia súdu prvého stupňa, odvolací súd poznamenal, že z odôvodnenia uznesenia okresného súdu nevyplýva jednostrannosť ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala matka maloletej dovolanie. Navrhla uznesenie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzovala z § 237 písm. f/ a g/ O.s.p. Uviedla, že napadnuté uznesenie považuje v celom rozsahu za nepreskúmateľné a nedostatočne odôvodnené. Napadnutým uznesením odvolací súd vec nesprávne právne posúdil (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia pritom prehliada, že ustálená judikatúra súdov vyšších inšancií predstavuje zákon v materiálnom slova zmysle, čo potvrdzujú aj niektoré doktrínálne rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva. Ďalej uviedla, že mechanická aplikácia právnych noriem bez toho, aby sa zohľadnil účel aplikovanej právnej normy nie je v súlade s požiadavkou právneho štátu, a ako taká porušuje právo na spravodlivé súdne konanie. V tomto čase už je známe rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 584/2011, ktorý sťažovateľke (Z. U.) v predmetnej veci v časti vyhovel. Dôvod vylúčenia v zmysle § 237 písm. g/ O.s.p. spočíva v tom, že v konaní pre ktoré matka maloletej žiadala prerušenie konania, rozhodoval ten istý odvolací senát, ako vo vyššie uvedenom prípade. Sťažovateľka namietala to, že rozhodovacia prax Okresného súdu Bratislava I a aj Krajského súdu v Bratislave mechanicky aplikuje ustanovenia Haagskeho dohovoru bez toho, aby zohľadnili špecifiká daného prípadu. Aj keď odvolací súd tvrdí, že súd prvého stupňa vo veci neukončil dokazovanie a uviedol, že mechanicky neaplikuje právne normy, jeho konštatovanie nemožno považovať za presvedčivé. Z doterajšej rozhodovacej praxe súdu prvého stupňa i odvolacieho súdu ako i z postupu pri dokazovaní, nič nenaznačuje tomu, aby záujem maloletej bol zohľadnený. Odvolací súd neuviedol ani jeden dôvod, prečo rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil.

K dovolaniu matky sa písomne vyjadril otec maloletej Bianky Györgyovej a navrhol dovolanie ako neprípustné odmietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpená advokátkou (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci rozhodol odvolací súd uznesením. Dovolanie je prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ak a) odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b) odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev [§ 109 ods. 1 písm. c/) na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 O.s.p.). Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. dovolanie je prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a) odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b) ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c) ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Dovolateľkou napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania, nemá znaky žiadneho z uznesení, proti ktorému je dovolanie podľa uvedených ustanovení Občianskeho súdneho poriadku prípustné.

Vzhľadom na obsah dovolania ako aj zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 O.s.p.) skúmať vždy, či dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou zo závažných procesných väd vedúcich k vydaniu tzv. zmätočného rozhodnutia, neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie nie je postihnuté vadou vymenovanou v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. V zmysle § 237 O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku či uzneseniu), ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c) účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f) účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g) rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Dovolateľka vady v zmysle § 237 písm. a/ až e/ O.s.p. nenamietala a tieto vady nevyšli najavo ani v dovolacom konaní.

Dovolateľka vo svojom dovolaní namietala vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., ktorú videla v nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu, resp. v jeho nepreskúmateľnosti.

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Podľa § 167 ods. 2 O.s.p. ak nie je ďalej ustanovené inak, použijú sa na uznesenie primerane ustanovenia o rozsudku.

Podľa § 211 ods. 2 O.s.p. ak tento zákon neustanovuje inak, pre konanie na odvolacom súde platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa.

To, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry ESĽP. Judikatúra tohto súdu teda nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Rovnako sa Ústavný súd Slovenskej republiky vyjadril k povinnosti súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutie aj v náleze III. ÚS 119/03-30. Ústavný súd už vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03).

Najvyšší súd Slovenskej republiky po preskúmaní veci dospel k záveru, že v odôvodnení svojho rozhodnutia odvolací súd zrozumiteľným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil. Jeho rozhodnutie nemožno považovať za svojvoľné, zjavne neodôvodnené, resp. ústavne nekonformné, pretože odvolací súd sa pri výklade a aplikácii zákonných predpisov neodchýlil od znenia príslušných ustanovení a nepoprel ich účel a význam. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľka sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS

188/06). Naostatok nemožno opomenúť ani ustanovenie § 219 ods. 2 O.s.p., v zmysle ktorého je odvolaciemu súdu daná možnosť vypracovania tzv. skráteného odôvodnenia rozhodnutia. Tá je podmienená stotožnením sa so skutkovými aj právnymi dôvodmi rozhodnutia prvostupňového súdu v plnom rozsahu. V takomto prípade je postačujúce v odôvodnení skonštatovať správnosť dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti ďalšie dôvody. Dovolateľkou vytýkaná vada v zmysle § 237 písm. f/ bola teda nedôvodná.

Pre úplnosť dovolací súd dodáva, že prerušenie konania podľa § 109 ods. 2 písm. c/ O.s.p. závisí od úvahy súdu a je upravené len ako procesná možnosť súdu, nie však jeho povinnosť. Ak súd konanie podľa uvedeného zákonného ustanovenia nepreruší, neodníme účastníkovi možnosť konať pred súdom podľa § 237 písm. f/ O.s.p. (porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 5. mája 2011 sp. zn. 3 Cdo 57/2011).

Dovolací súd sa ďalej zaoberal námietkou matky maloletej, ktorá poukázala na vadu v zmysle § 237 písm. g/ O.s.p.

Podľa § 14 ods. 1 O.s.p. sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Podľa § 14 ods. 3 O.s.p. dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach.

Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednávaniu vecí, k nezaujatému prístupu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu, sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočnosti, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu, a to : 1/ k veci, v rámci ktorého by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci, alebo 2/ k účastníkom konania, ktorý by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim, alebo 3/ k zástupcom účastníkov konania, ktorý by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod 2/.

Dovolací súd vzal do úvahy i to že, pri výklade ustanovenia o vylúčení sudcov je treba vychádzať zo zásady prijatej judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej spravodlivosť nielen že musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná. Znamená to, že za vylúčeného by bolo možno považovať i takého sudcu, ktorý by síce bol bez pomeru k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom, vzhľadom však na konkrétny spôsob konania (chovania) by bolo možno objektívne pochybovať o jeho nezaujatosti. Nestrannosť sudcu sa teda nechápe len ako subjektívny postoj - osobné presvedčenie sudcu, ale z objektívneho pohľadu, t.j. či sú dané dostatočné záruky vylučujúce akúkoľvek legitímnu pochybnosť o jeho nezaujatosti.

V danej veci dovolací súd však z obsahu spisu nezistil žiadne okolnosti právne relevantné z hľadiska ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p., z ktorých by bolo možné vyvodiť pochybnosti o nezaujatosti vo veci konajúcej predsedníčky senátu alebo členiek (členov) senátu. Dôvody uvádzané dovolateľkou pre zaujatosť sudcov odvolacieho súdu však nie sú okolnosťami, ktoré by napĺňali pojem vady uvedenej v § 237 písm. g/ O.s.p., t.j. že rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát a tvorili tak právne relevantný záver pre posúdenie prípustnosti inak neprípustného dovolania.

Pokiaľ dovolateľka namietala nesprávne právne posúdenie vecí, k tomu dovolací súd uvádza, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením vecí je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne

závery. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantným dovolacím dôvodom, samo osebe ale prípusnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vade konania v zmysle § 237 O.s.p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia).

Keďže prípusnosť dovolania v danom prípade nemožno vyvodiť z ustanovenia § 239 O.s.p. a v dovolacom konaní neboli zistené dôvody prípusnosti dovolania uvedené v ustanovení § 237 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie matky maloletej podľa § 243b ods. 5 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípusný, odmietol. So zreteľom na právnu úpravu dovolacieho konania nezaoberal sa napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správności.

V dovolacom konaní úspešnému otcovi maloletej vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti matke maloletej, ktorá úspech nemala. Dovolací súd však otcovi maloletej nepriznal náhradu trov dovolacieho konania, lebo nepodal návrh na uloženie tejto povinnosti (§ 243b ods. 5 v spojení s § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O.s.p., § 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípusný opravný prostriedok.